

- створити місця під дахом для відкритих лекцій;
- модернізувати пришкольні території також із думкою про навколишніх мешканців;
- проектуючи малі форми, вживати натуральні місцеві матеріали;
- пам'ятати про безпеку наймолодших та доступність для осіб фізично неповносправних.

1. Kirsty Y. *Using school grounds as an educational resource.* – London: Learning through Landscapes Trust, 1990. 2. <http://www.ltl.org.uk>. 3. <http://www.ltl.org.uk/text-only/about-us.htm>). 4. Lindsay L., Collyer C. (project concept). *Small Wonders: Designing Vibrant, Natural Landscapes for Early Childhood (Learning Grounds Tool Shed Series).* – Kanada: Evergreen, 2004. 5. Adams Eileen. *Learnig Trough Landscapes a report on the use, design, management and development of school grounds.* – Winchester: Learnig Through Landscapes Trust, 1990. 6. Billimore Brian, Brooke John, Booth Rupert, Funnel Keith. *The Outdoor Classroom Educational use, Landscape Design & management of school grounds. Building bulletin 71, 1999.* – London: The Stationery Office. 7. Barrs Rob, (Holland Barrs Planning Group Inc.) Erik Lees, E. Lees and Associates Consulting Ltd., Denise Philippe. *School Ground Greening A policy and planning guidebook.* – Kanada: Evergreen, 2002.

Переклад з польської та наукова редакція – Г.П. Петришин.

УДК 711

В.П. Мироненко, Ю.І. Харланова
Харківський державний технічний
університет будівництва та архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ СЛІПИХ ДІТЕЙ

© Мироненко В.П., Харланова Ю.І., 2008

Розглянуто проблему формування архітектурного середовища для сліпих дітей та дітей з ослабленим зором. Запропоновано розробити спеціалізоване середовище й приділити більшу увагу цим дітям.

The problem of formation architectural environment for blind and visually impaired children is considered in this clause. It is offered to develop specialized environment and to give considerable attention to these children.

Постановка проблеми

Незважаючи на те, що в останні роки проблема створення сприятливого житлового середовища для дітей-інвалідів ставала предметом детальних досліджень у різних галузях науки та практики, проблема адаптації сліпих дітей та дітей із слабким зором мало цікавить громадськість. Ця проблема соціологічного характеру змушує замислитися про ставлення суспільства до цієї групи дітей, які в результаті своєчасної виховної роботи можуть стати повносправними людьми.

Обраний напрямок дослідження пов'язаний із пріоритетною тематикою наукових розробок кафедри дизайну архітектурного середовища ХДТУБА.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Перші спроби дати тлумачення психічної діяльності сліпих належать французькому енциклопедистові Д. Дідро. Початок систематичного навчання сліпих став поштовхом до виникнення тифлопедагогіки й одночасно став об'єктивною передумовою становлення тифлопсихології.

До вивчення психіки сліпих значний внесок зробила М.І. Земцова. У роботі "Пути компенсации слепоты" вона узагальнила весь накопичений до цього часу матеріал, зробила ряд принципово важливих висновків про вплив сліпоти на психічний розвиток.

Серед учених, що займалися цією проблемою, не можна не назвати таких, як А.Г. Литвак, М.С. Хватцев, Б.Г. Анан'єв, А.В. Ярмоленко, А.І. Зотов, Ю.А. Кулагін, Т.Р. Армітэдж, П. Віллей. О.В. Проскуріна у 2004 році в роботі "Функциональные и физико-технические основы проектирования помещений реабилитации для слепых и слабовидящих" надала низку рекомендацій та положень щодо проектування приміщень для професійного навчання сліпих людей. Досвід, накопичений у цій області суміжними науками, обов'язково має бути врахованим, хоча б вже тому, що соціальна робота як наука в нашій країні ще дуже молода.

Формулювання мети статті

Мета статті – обґрунтувати можливість сприйняття навколишнього середовища інвалідами з зору, незважаючи на складності їхнього візуального сприйняття. Виявлення специфічних психологічних особливостей та можливість взаємодії між інвалідом та здоровою дитиною.

Результати дослідження

У психічному розвитку особистості найважливішу роль грає оптичне сприйняття (зір), що здійснюється за посередництвом зорового аналізатора. Саме за його допомогою людина одержує найбільше вражень про навколишній світ. Зорові відчуття й сприйняття дають людині найбільш диференційовані дані про навколишнє середовище.

Особливого значення у вирішенні проблеми інвалідів, у нашому випадку – сліпих дітей – має аспект соціальної адаптації, а також неминучих протиріч у діаді "інвалід – неінвалід", що у результаті втілюється у формі соціальної реабілітації. Не можна обійти той факт, що до останнього часу в багатьох країнах інваліди, утворюючи побічну соціальну групу, так само як і інваліди старшого віку, хворі й ін., існували поза соціальним життям [4]. За кордоном особливу популярність здобуває ідея інтеграції цих суспільних груп, що пропонує спільне виховання їх з нормальними дітьми в звичайних дитячих установах [5]. Такий підхід допомагає соціальній адаптації дітей-інвалідів і сприятливо впливає на здорових дітей, виховуючи в них правильне відношення до людей з деякими відхиленнями. У випадку з дітьми, позбавленими зору, можливі спільні корекційні заняття, де можливий взаємообмін інформацією й навичками між дітьми.

Дуже велику роль у формуванні середовища для таких дітей грає його тактильність. Тут необхідно створити таке середовище, яке за своїми фізичними властивостями спрямує дітей та розповість сліпій дитині про своє функціональне призначення. Сам матеріал своєю обробкою та властивостями може викликати ті чи інші враження (холодний метал, добре оброблене дерево чи шершава штукатурка; навіть ногами можна відчутти змінення матеріалів чи їх обробку).

Інваліди за зором є об'єктом соціальної роботи. Одним з напрямків цієї роботи є охорона й реалізація прав людини, створення умов життя, гідних людини. Сьогодні держава не в змозі надати людям допомогу в одержанні відчутних соціальних послуг, підтримати їх у важкий період життя. Тобто, створити умови, за яких інваліди зможуть максимально, незважаючи на свій фізичний і психічний дефект, виявити свої здатності й одержати все, що їм призначено за законом. А це можна зробити тоді, коли ми зуміємо дати сліпому можливість вважати себе таким, як всі інші. Взаємодія з нормальними дітьми стане засобом адаптації дитини в суспільстві, збільшить ступінь його незалежності, незалежності від думок навколишніх, дасть можливість йому нарівні з усіма вирішувати виникаючі проблеми, тобто, зможе слугувати умовою, коли індивід з дитинства почне розуміти й вирішувати свої проблеми, не лякаючись інших. Тому вивчення психологічних особливостей інвалідів за зором є важливим завданням фахівців, що взаємодіють із такою категорією людей.

Висновки

Для дітей з таким дефектом у нашій країні існують спеціалізовані школи-інтернати, але жоден з них не є побудованим за спеціальним проектом з врахуванням функціональних особливостей. Всі діючі

установи займають пристосовані для своїх потреб будинки старих госпіталів, дитячих садків і т.д.

Функціональна структура спеціалізованих навчальних закладів для сліпих дітей має кілька взаємозалежних блоків приміщень, які будуються за функціональною схемою звичайної шкільної установи. Основними складовими є такі приміщення: службово-побутові, загальні (зал для музичних занять, класи для проведення уроків, ділянка для корекційних занять...), медичні приміщення, клубна частина (групові осередки: туалетна, спальні, ігрові...) Серед всіх функціональних блоків у школі-інтернаті груповий осередок є місцем, де дитина проводить найбільше часу. У груповому осередку відбуваються основні форми життєдіяльності: сон, прийом їжі, гра, навчання й т.п. Кожне приміщення, своєю чергою, поділяється на функціональні зони відповідно до діяльності, здійснюваної у межах приміщення. Меблі, обладнання, іграшки розробляються спеціально для таких закладів так, щоб саме вони сприяли максимальному розвитку дитини й допомагали адаптуватися йому у довкіллі не тільки під час навчання або корекційних занять, а й під час ігор.

1. Синева Е.П. *Тифлопсихологія: Учеб. пособие.* – 2006. – 144 с. 2. Выготский Л.С. *К психологии и педагогики детской дефектности // Дефектология.* – 1974. – № 3. – С. 71–76. 3. Крумליдзе Х. *Жилище для престарелых и инвалидов.* – М.: Стройиздат, 1983. – 88 с. 4. Лубовский В.И. *Проблема интеграции лиц с глубокими и множественными дефектами в общем и специальном образовании // Дефектология.* – 1982. – № 2. – С. 78–80.

УДК 72.01

А.В. Скороходова, Ю.В. Купрійова
Харківський державний технічний університет
будівництва та архітектури

СУЧАСНЕ АРХІТЕКТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДИНИ

© Скороходова А.В., Купрійова Ю.В., 2008

Розглядаються особливості сучасного архітектурного середовища та його вплив на поведінку людини.

The peculiarities of modern architectural environment and its influence on human behavior are examined.

Постановка проблеми

У сучасному великому місті людина перебуває під впливом швидкозмінного середовища. Сьогодні потреба у великих офісних будинках і житлі європейського рівня призводить до процесу інтенсивного будівництва та ущільнення міської забудови. Нове архітектурне оточення – більш концентроване середовище, яке інтенсивно впливає на механізми поведінки людини. Взаємодія людини з навколишнім архітектурним середовищем стає тіснішою і складнішою. Прискорюються процеси зовнішньої й внутрішньої активності людини. У зв'язку із цим виникають питання, пов'язані із впливом архітектурного середовища на поведінку людини.

Обраний напрям дослідження пов'язаний з пріоритетною тематикою наукових розробок кафедри дизайну архітектурного середовища ХДГУБА.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивчення цього питання ґрунтувалося на роботах вітчизняних і закордонних фахівців: В.Р. Аронова, С.О. Михайлова, В.І. Іовлева, М.С. Чорновушок, В.Т. Шимко, Дж. К. Джонс та ін.